

Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 16 straipsnio 1 dalies komentaras išdėstomas nauja redakcija:

16 straipsnis. Apmokestinamųjų pajamų apskaičiavimo tvarka

1. Jeigu šiame straipsnyje nenustatyta kitaip, apskaičiuojant apmokestinamąsias pajamas, iš pajamų šio Įstatymo nustatyta tvarka atimama:

- 1) neapmokestinamosios pajamos;**
- 2) pajamos, apmokestintos įsigijus verslo liudijimą;**
- 3) leidžiami atskaitymai, susiję su individualios veiklos pajamų gavimu arba uždirbimu, – šio Įstatymo 18 straipsnyje nustatyta tvarka;**
- 4) per mokestinį laikotarpį parduoto ar kitaip perleisto nuosavybėn ne individualios veiklos turto ir individualios veiklos turtui priskirto nekilnojamojo pagal prigimtį daikto įsigijimo kaina ir su to turto ar daikto pardavimu ar kitokiu perleidimu nuosavybėn susijusios išlaidos – šio Įstatymo 19 straipsnyje nustatyta tvarka;**
- 5) neapmokestinamasis pajamų dydis ir papildomas neapmokestinamasis pajamų dydis, apskaičiuojant mokestinio laikotarpio vieno mėnesio apmokestinamąsias pajamas, arba metinis neapmokestinamasis pajamų dydis ir metinis papildomas neapmokestinamasis pajamų dydis, apskaičiuojant mokestinio laikotarpio apmokestinamąsias pajamas, arba jo dalis (šio Įstatymo 29 straipsnyje nustatytais atvejais) – šio Įstatymo nustatyta tvarka;**
- 6) nuolatinio Lietuvos gyventojų patirtos išlaidos (apskaičiuojant mokestinio laikotarpio apmokestinamąsias pajamas, kurioms taikomas šio Įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje nustatytas pajamų mokesčio tarifas) – šio Įstatymo 21 straipsnyje nustatyta tvarka.**

(pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2, 5, 6, 16, 17, 19, 20, 22 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą, įsigaliojo 2013 m. liepos 13 d., taikoma nuo 2014 m. sausio 1 d.)

Komentaras

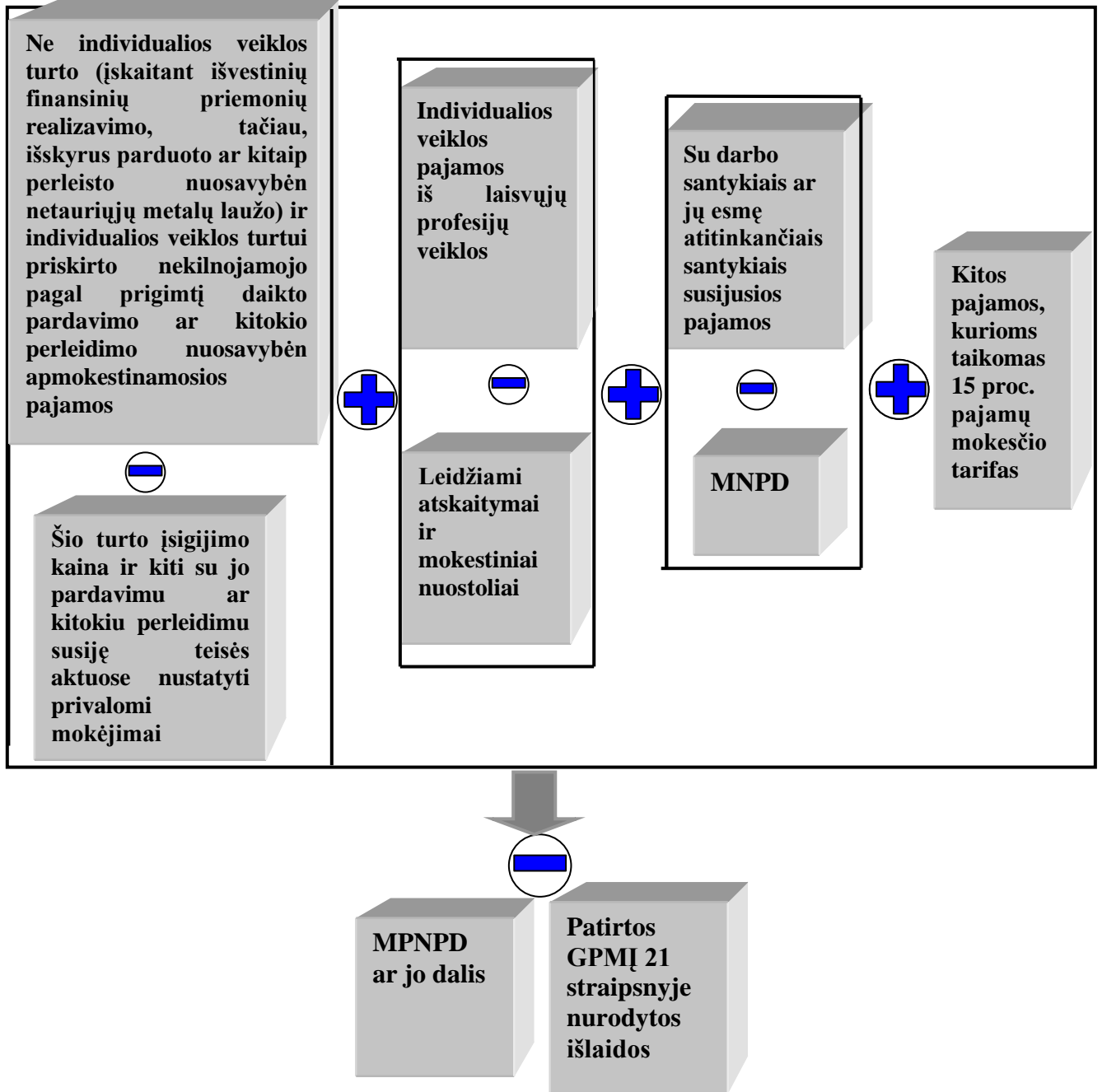
1. GPMĮ 16 straipsnis paaiškina apmokestinamųjų pajamų apskaičiavimo bei perskaičiavimo taisykles, pagal kurias apskaičiuojamas nuo gyventojų per mokestinį laikotarpį (kalendorinius metus) gautų (uždirbtų) pajamų į Lietuvos biudžetą mokėtinas (išskaičiuotinas) pajamų mokestis.

2. 2014 m. ir vėlesnių mokesčių laikotarpių apmokestinamųjų pajamų apskaičiavimo tvarka, nustatyta GPMĮ 16 straipsnio 1 dalyje, komentare pateikiama penkiose tarpusavyje susijusiose schemose. Kiekvienos schemos komentaras pateikiamas atskirai.

3. Apskaičiuojant gyventojų apmokestinamąsias pajamas, iš per mokestinį laikotarpį gautų (uždirbtų) pajamų pagal GPMĮ 16 straipsnio 1 dalies 1–2 punktus atimamos gautos GPMĮ 17 straipsnio 1 dalyje nurodytos neapmokestinamosios pajamos, taip pat pajamos, apmokestintos įsigijus verslo liudijimą. Neapmokestinamosios pajamos ir pajamos, apmokestintos įsigijus verslo liudijimą,

papildomų mokesčių padarinių nesukelia. Todėl, paprastumo dėlei, GPMĮ 16 straipsnio komentare pateikiamose schemose į šias pajamas neatsižvelgiama.

1 schema. PAJAMŲ, APMOKESTINAMŲ TAIKANT 15 PROC. PAJAMŲ MOKESČIO TARIFĄ, APSKAIČIAVIMAS

4. 1 schemoje pateikiama pajamų, apmokestinamų taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą, apskaičiavimo ir perskaičiavimo tvarka.

5. Pagal GPMĮ 6 straipsnio 1 dalį 15 proc. pajamų mokesčio tarifas taikomas tokioms per mokesčinį laikotarpį gyventojų gautoms (uždirbtoms) apmokestinamosioms pajamoms:

- susijusioms su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais (įskaitant neribotos civilinės atsakomybės dalyvio iš šio vieneto gautą pajamų sumą ir mažosios bendrijos nario pajamų iš šios bendrijos sumą, priskiriamą su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms),

- palūkanoms,
- autoriniams atlyginimams,
- honorarams,

- už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybėn ne individualios veiklos turtą (įskaitant finansines priemones, tačiau išskyrus netauriųjų metalų laužą) ir individualios veiklos turtui priskirtą nekilnojamąjį pagal prigimtį daiktą,

- individualios veiklos pajamoms, gautoms (uždirbtoms) vykdant laisvųjų profesijų veiklą (žr. GPMĮ 2 straipsnio 35 dalies komentarą),

- azartinių lošimų laimėjimų pajamoms,
- išmokoms, išmokėtoms valdybos ir stebėtojų tarybos nariams,
- ne individualios veiklos turto nuomos pajamoms, kurioms priskiriamos ir pajamos už nekilnojamojo pagal prigimtį daikto nuomą,
- pajamoms iš paskirstytojo pelno
- ir kitų rūšių pajamoms, išskyrus individualios veiklos pajamas, kurioms taikomas 5 proc. pajamų mokesčio tarifas.

6. Komentuojamo straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatyta, kad parduoto ar kitaip perleisto nuosavybėn ne individualios veiklos turto ir individualios veiklos turtui priskirto nekilnojamojo pagal prigimtį daikto įsigijimo kaina ir su to turto ar daikto pardavimu ar kitokiu perleidimu nuosavybėn susiję teisės aktuose nustatyti privalomi mokėjimai gali būti atimami iš gyventojų apmokestinamųjų pajamų.

Jeigu parduodamas ar kitaip perleidžiamas turtas (jo dalis) buvo priskirtas individualios veiklos turtui, jo įsigijimo kaina mažinama iš individualios veiklos pajamų atskaityta šio turto įsigijimo kainos dalimi.

Šio straipsnio 1 dalies 4 punkte, taip pat GPMĮ 19 straipsnyje konkretizuojama, kad parduoto ar kitaip perleisto nuosavybėn ne individualios veiklos turto, individualios veiklos turtui priskirto nekilnojamojo pagal prigimtį daikto, išvestinių finansinių priemonių įsigijimo kaina ir su jų pardavimu ar kitokiu perleidimu nuosavybėn, ar realizavimu susiję teisės aktuose nustatyti privalomi mokėjimai yra atimami ne iš visos apmokestinamųjų pajamų sumos ar iš bendros apmokestinamųjų pajamų, kurioms taikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas, sumos, bet iš pajamų, gautų iš to turto (daikto) pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn pajamų ar iš pajamų, gautų realizavus išvestines finansines priemones.

Turto (daikto) įsigijimo kaina ir su pardavimu ar kitokiu perleidimu nuosavybėn susiję teisės aktuose nustatyti privalomi mokėjimai apskaičiuojami GPMĮ 19 straipsnyje (žr. GPMĮ 19 straipsnio komentarą) nustatyta tvarka.

Teisė iš ne individualios veiklos turto ir individualios veiklos turtui priskirto nekilnojamojo pagal prigimtį daikto pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn pajamų atimti šio turto (daikto) įsigijimo kainą ir kitus su jo pardavimu ar kitokiu perleidimu nuosavybėn susijusius teisės aktuose nustatytus privalomus mokėjimus yra bendro pobūdžio, galiojanti tokių pajamų gavusiems nuolatiniais Lietuvos gyventojams ir nenuolatiniais Lietuvos gyventojams.

7. Pagal komentuojamo straipsnio 1 dalies 3 punktą iš individualios veiklos pajamų gali būti atimami leidžiami atskaitymai, susiję su individualios veiklos pajamų gavimu ar uždirbimu, apskaičiuoti GPMĮ 18 straipsnyje nustatyta tvarka. Jeigu gyventojas gauna (uždirba) pajamų iš skirtingų

veiklos rūšių ar skirtingos laisvųjų profesijų veiklos, tai su kiekvienos veiklos pajamų gavimu arba uždirbimu susiję leidžiami atskaitymai atimami atskirai pagal kiekvienos individualios veiklos rūšį.

Vietoje patirtų išlaidų kaip leidžiami atskaitymai gali būti atimama suma, lygi 30 procentų gautų (uždirbtų) individualios veiklos pajamų, išskyrus atvejus, kai tokias pajamas gyventojas gauna iš su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusio asmens.

Ši nuostata taikoma, apskaičiuojant ir nuolatinių, ir nenuolatinių Lietuvos gyventojų individualios veiklos pajamas.

8. Tie gyventojai (nuolatiniai Lietuvos gyventojai ar nenuolatiniai Lietuvos gyventojai), kurie individualios veiklos pajamas pripažįsta pagal kaupimo apskaitos principą, apskaičiuodami uždirbtas individualios veiklos pajamas, gali atimti ne tik leidžiamus atskaitymus, bet ir perkelti mokestinius nuostolius GPMĮ 18-1 straipsnyje nustatyta tvarka.

Individualios veiklos pajamas pagal kaupimo apskaitos principą pripažįstantis gyventojas gali perkelti ne ankstesnio kaip 2009 m. mokestinio laikotarpio nuostolius, ir tik tuo atveju, jeigu kaupimo apskaitos principą jis pradėjo taikyti jau 2009 m. mokestinį laikotarpį.

Pažymėtina, kad iš vienos veiklos gauti mokestiniai nuostoliai negali būti dengiami kitos vykdomos veiklos pajamomis.

Išsamiau mokestinių nuostolių perkėlimo tvarka paaiškinta GPMĮ 18-1 straipsnio komentare.

9. GPMĮ 16 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatyta nuolatinio Lietuvos gyventojų ir nenuolatinio Lietuvos gyventojų teisė sumažinti viso mokestinio laikotarpio apmokestinamąsias pajamas, atimant iš jų metinį neapmokestinamąjį pajamų dydį (toliau – MNPD), apskaičiuotą GPMĮ 20 straipsnyje (galutinai išvykstančio iš Lietuvos gyventojų – 29 straipsnyje) nustatyta tvarka.

10. MNPD atimamas tik iš su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, gautų per mokestinį laikotarpį. Pagal GPMĮ 2 straipsnio 34 dalį su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms, be kita ko, yra priskiriamos individualios įmonės savininko iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos tikrojo nario iš ūkinės bendrijos ir mažosios bendrijos nario iš šios bendrijos gautų pajamų suma, neviršijanti sumos, nuo kurios pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo nuostatas skaičiuojamos ir mokamos įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario valstybinio socialinio draudimo įmokos (žr. GPMĮ 2 straipsnio 34 dalies komentarą), todėl MNPD atimamas ir iš jų. MNPD taikymo tikslais prie su darbo santykiais susijusių pajamų priskiriamos ir ligos, motinystės, motinystės (tėvystės), tėvystės pašalpos. Gyventojas, per mokestinį laikotarpį negavęs su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, MNPD prisitaikyti negalės.

11. Nuolatiniam Lietuvos gyventojui MNPD taikomas, atimant jį iš bendros su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, gautų ir iš šaltinio Lietuvoje, ir iš šaltinio užsienio valstybėje, sumos.

Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui MNPD taikomas, atimant jį iš su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, gautų tik iš šaltinio Lietuvoje.

Išsamiau MNPD apskaičiavimo tvarka paaiškinta GPMĮ 20 ir 29 straipsnių komentaruose.

12. GPMĮ 16 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatyta gyventojų teisė sumažinti viso mokestinio laikotarpio apmokestinamąsias pajamas, atimant iš jų metinį papildomą neapmokestinamąjį pajamų dydį (toliau – MPNPD), apskaičiuotą GPMĮ 20 straipsnyje (galutinai išvykstančio iš Lietuvos gyventojų – 29 straipsnyje) nustatyta tvarka.

MPNPD, skirtingai nei MNPD, taikomas ne tik su darbo santykiais susijusioms ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms, bet visoms apmokestinamosioms (taikant 15 ar 5 procentų pajamų mokesčio tarifą) pajamoms, ir jis nepriklauso nuo gyventojų metinių pajamų lygio.

13. MPNPD taikomas tik nuolatiniam Lietuvos gyventojams. Išsamiau MPNPD apskaičiavimo tvarka paaiškinta GPMĮ 20 straipsnio komentare.

14. Bendra mokesčio laikotarpio apmokestinamųjų pajamų, kurioms taikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas, suma apskaičiuojama, sudėjus:

14.1. pajamas iš laisvųjų profesijų individualios veiklos, iš kurių atimti leidžiami atskaitymai ir/ar mokesčiai nuostoliai;

14.2. ne individualios veiklos turto (išskyrus netauriųjų metalų laužą) ir individualios veiklos turtui priskirto nekilnojamojo pagal prigimtį daikto pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybės pajamas, iš kurių atimti šio turto (daikto) įsigijimo kaina ir su jo pardavimu ar kitokiu perleidimu nuosavybės susiję teisės aktuose nustatyti privalomi mokėjimai;

14.3. su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusias pajamas, iš kurių atimtas taikytinas MNPDP;

14.4. visų kitų rūšių pajamas, kurioms nustatytas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas.

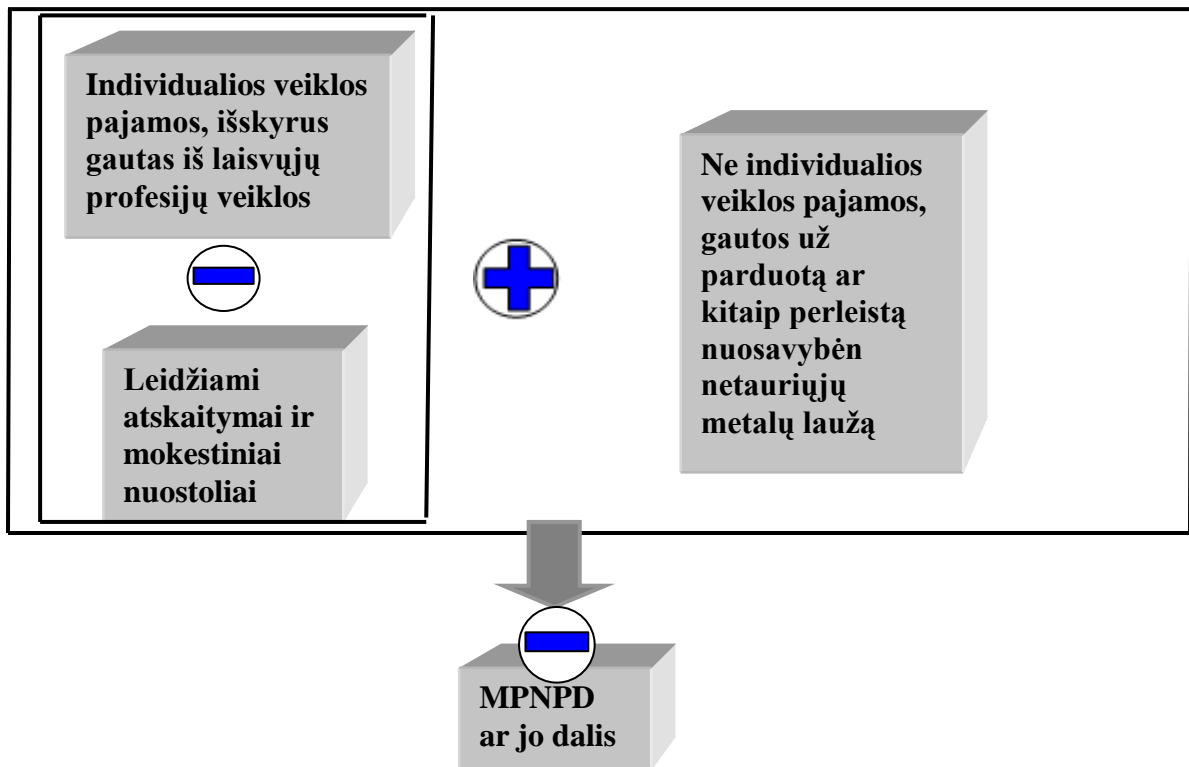
15. Dėl MPNPD ir GPMĮ 21 straipsnyje nustatytų lengvatų taikymo pajamos, apmokestinamos taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą, perskaičiuojamos:

iš bendros pajamų, apmokestinamų taikant šį tarifą, sumos (apskaičiuotos šio komentaro 14 punkte nustatyta tvarka) atėmus gyventojams taikytiną MPNPD ir per mokesčio laikotarpį patirtas GPMĮ 21 straipsnyje nurodytas išlaidas. Taip perskaičiuojamos tik nuolatinių Lietuvos gyventojų apmokestinamosios pajamos, kurioms nustatytas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas, nes nenuolatiniams Lietuvos gyventojams MPNPD ir pajamų mokesčio lengvatos dėl patirtų GPMĮ 21 straipsnyje išlaidų netaikomos.

Išsamiau gyventojų patirtų išlaidų apskaičiavimo tvarka paaiškinta GPMĮ 21 straipsnio komentare.

2 schema. PAJAMŲ, APMOKESTINAMŲ TAIKANT 5 PROC. PAJAMŲ MOKESČIO TARIFĄ, APSKAIČIAVIMAS. PAJAMŲ MOKESČIO APSKAIČIAVIMAS

2 schemas A dalis.

16. 2 schemos A dalyje apskaičiuojama ir perskaičiuojama bendra per mokestinį laikotarpį gautų (uždirbtų) pajamų, apmokestinamų taikant 5 proc. pajamų mokesčio tarifą, suma.

17. 5 proc. pajamų mokesčio tarifas pradėtas taikyti 2010 m. mokestinį laikotarpį gautoms (uždirbtoms) individualios veiklos (gamybos, prekybos, kai kurių paslaugų rūšių) pajamoms, išskyrus pajamas iš laisvųjų profesijų veiklos ir pajamas iš vertybinių popierių (įskaitant iš išvestinių finansinių priemonių). Nuo 2014 m. individualiai veiklai nepriskiriami finansinių priemonių sandoriai, o iš jų perleidimo ar realizavimo gautos pajamos – individualios veiklos pajamoms. Pajamoms už parduotą netauriųjų metalų laužą 5 procentų pajamų mokesčio tarifas pradėtas taikyti taip pat 2014 metais.

18. Pagal komentuojamo straipsnio 1 dalies 3 punktą iš individualios veiklos pajamų gali būti atimami leidžiami atskaitymai, susiję su individualios veiklos pajamų gavimu ar uždirbimu, apskaičiuoti GPMĮ 18 straipsnyje nustatyta tvarka. Jeigu gyventojas gauna (uždirba) pajamų iš skirtingų veiklos rūšių, tai su kiekvienos veiklos pajamų gavimu arba uždirbimu susiję leidžiami atskaitymai atimami atskirai pagal kiekvienos individualios veiklos rūšį.

Vietoje patirtų išlaidų kaip leidžiami atskaitymai gali būti atimama suma, lygi 30 procentų gautų (uždirbtų) individualios veiklos pajamų, išskyrus atvejus, kai tokias pajamas gyventojas gauna iš su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusio asmens.

Šio komentaro punkto nuostatos taikomos, apskaičiuojant ir nuolatinių, ir nenuolatinių Lietuvos gyventojų individualios veiklos pajamas.

19. Tie gyventojai (nuolatiniai Lietuvos gyventojai ar nenuolatiniai Lietuvos gyventojai), kurie individualios veiklos pajamas pripažįsta pagal kaupimo apskaitos principą, apskaičiuodami uždirbtas individualios veiklos pajamas, gali atimti ne tik leidžiamus atskaitymus, bet ir perkelti mokestinius nuostolius GPMĮ 18-1 straipsnyje nustatyta tvarka.

Individualios veiklos pajamas pagal kaupimo apskaitos principą pripažįstantis gyventojas gali perkelti ne ankstesnio kaip 2009 m. mokestinio laikotarpio nuostolius, ir tik tuo atveju, jeigu kaupimo apskaitos principą jis pradėjo taikyti jau 2009 m. mokestinį laikotarpį.

Pažymėtina, kad iš vienos individualios veiklos rūšies gauti mokestiniai nuostoliai negali būti dengiami kitos vykdomos individualios veiklos rūšies pajamomis.

Išsamiau mokestinių nuostolių perkėlimo tvarka paaiškinta GPMĮ 18-1 straipsnio komentare.

20. Komentuojamo straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatyta, kad parduoto ar kitaip perleisto nuosavybėn ne individualios veiklos turto ir individualios veiklos turtui priskirto nekilnojamojo pagal prigimtį daikto įsigijimo kaina ir su to turto ar daikto pardavimu ar kitokiu perleidimu nuosavybėn susiję teisės aktuose nustatyti privalomi mokėjimai gali būti atimami iš nuolatinio ar nenuolatinio Lietuvos gyventojų apmokestinamųjų pajamų GPMĮ 19 straipsnyje nustatyta tvarka. Tačiau nuo 2014 metų ne individualios veiklos turto – netauriųjų metalų laužo – įsigijimo kainai ir su jo pardavimu ar kitokiu perleidimu susijusioms išlaidoms GPMĮ 19 straipsnyje nustatyta išimtis. Ne individualios veiklos pajamos, gautos už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybėn netauriųjų metalų laužą, negali būti mažinamos jo įsigijimo kaina ir su jo pardavimu ar kitokiu perleidimu susijusiais teisės aktuose nustatytais privalomais mokėjimais.

21. Bendra mokestinio laikotarpio apmokestinamųjų pajamų, kurioms taikomas 5 proc. pajamų mokesčio tarifas, suma apskaičiuojama sudėjus:

21.1. iš visų individualios veiklos rūšių gautas (uždirbtas) 5 proc. pajamų mokesčio tarifu apmokestinamas pajamas, iš kurių atimti leidžiami atskaitymai ir/ar mokestiniai nuostoliai,

21.2. ne individualios veiklos pajamas (neatėmus įsigijimo išlaidų), gautas už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybėn netauriųjų metalų laužą.

22. Iš pajamų, apmokestinamų taikant 5 proc. pajamų mokesčio tarifą, GPMĮ 21 straipsnyje nurodytos išlaidos negali būti atimamos.

23. MPNPD, kitaip nei GPMĮ 21 straipsnyje nurodytos išlaidos, gali būti atimamos iš pajamų, apmokestinamų taikant 5 proc. pajamų mokesčio tarifą. Atsižvelgus į tai, kad taikytinas MPNPD yra pirmiausiai atimamas iš pajamų, kurioms taikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas (žr. 1 schemą), MPNPD (jo dalis) iš pajamų, apmokestinamų taikant 5 proc. pajamų mokesčio tarifą, atimamas tik tais atvejais, kai gyventojas per mokestinį laikotarpį negavo pajamų, kurioms taikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas, arba kai jų suma yra mažesnė už taikytiną MPNPD.

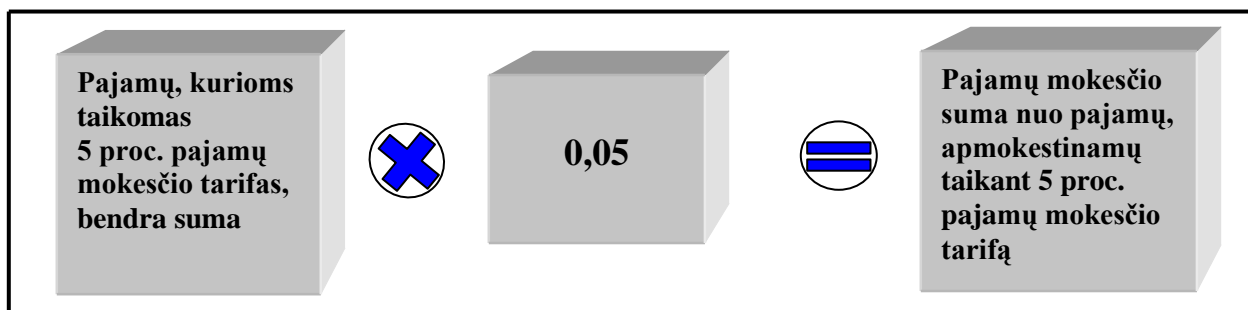
Pavyzdys

Ūkininkas, kuris yra įregistruotas PVM mokėtoju, kartu su sutuoktine (vaikų motina) augina du vaikus iki 18 metų. 2015 m. mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, sutuoktiniams susitarus, jis pageidauja prisitaikyti visą 1440 Eur (12 mėn. x 120 Eur) MPNPD. Jo 2015 m. mokestinio laikotarpio pajamos – 47000 Eur iš žemės ūkio veiklos (apmokestinamos taikant 5 proc. pajamų mokesčio tarifą) ir 1300 Eur – už nekilnojamojo pagal prigimtį daikto nuomą (apmokestinamos taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą).

Dėl MPNPD perskaičiuojamos, taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą, apmokestinamos pajamos:
 $1300 - 1440 = 0$ Eur.

Likusi 140 Eur nepritaikyto MPNPD suma yra atimama iš žemės ūkio veiklos pajamų:
 $47000 - 140 = 46860$ Eur.

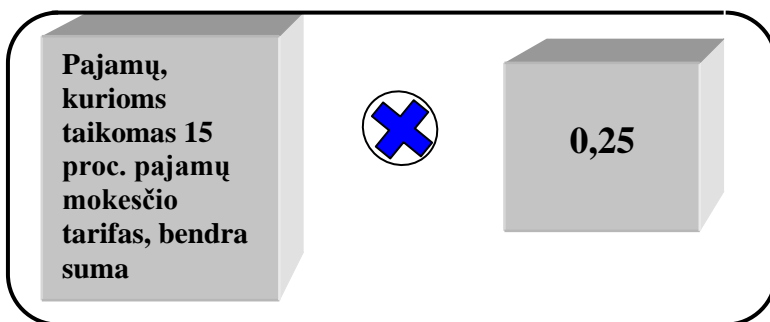
2 schemos B dalis.

24. Šioje scheme pateikiama pajamų mokesčio nuo pajamų, kurioms taikomas 5 proc. pajamų mokesčio tarifas, apskaičiavimo tvarka.

Apskaičiuotą (2 schemos A dalyje aptarta tvarka) pajamų, apmokestinamų taikant 5 proc. pajamų mokesčio tarifą, sumą padauginus iš 0,05, apskaičiuojamas nuo per mokestinį laikotarpį gautų (uždirbtų) tokių pajamų mokėtinas pajamų mokestis.

3 schema. MAKSIMALIOS APMOKESTINAMASIAS PAJAMAS MAŽINANČIŲ IŠLAIDŲ SUMOS APSKAIČIAVIMAS

25. Šioje schemoje apskaičiuojama maksimali GPMĮ 21 straipsnyje nurodytų išlaidų suma, kuria gali būti mažinamos gyventojų mokestinio laikotarpio apmokestinamosios pajamos.

26. Komentuojamo straipsnio 1 dalies 6 punkte gyventojui suteikta teisė sumažinti savo apmokestinamąsias pajamas GPMĮ 21 straipsnyje (žr. GPMĮ 21 straipsnio komentara) nustatyta tvarka apskaičiuotomis išlaidomis (gyvybės draudimo įmokomis, palūkanomis už kreditą pagal iki 2009 m. sausio 1 d. sudarytas sutartis gyvenamajam būstui statyti ar įsigyti, sumomis už studijas, pensijų įmokomis į pensijų fondus, išlaidomis už 2004–2008 m. įsigytą kompiuterio vieneta su programine įranga ir (arba) interneto prieigos įrengimą). Bendra atimamų išlaidų suma negali būti didesnė kaip 25 procentai gyventojų mokestinio laikotarpio apmokestinamųjų pajamų, kurioms taikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas, bendros sumos, apskaičiuotos šioje schemoje aptarta tvarka.

27. Maksimali mokestinio laikotarpio apmokestinamąsias pajamas mažinančių išlaidų suma apskaičiuojama bendrą pajamų, kurioms taikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas, sumą (apskaičiuotą 1 schemoje aptarta tvarka) padauginus iš 0,25.

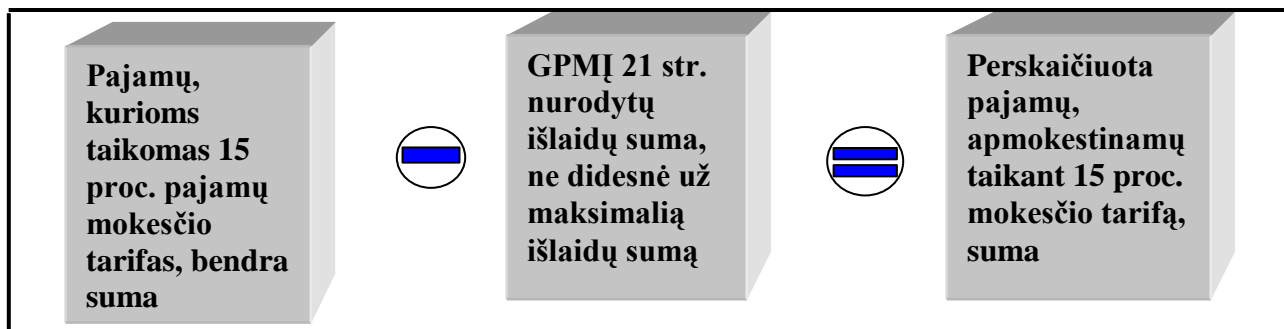
28. Pagal GPMĮ 16 straipsnio 1 dalies 6 punktą pajamos, kurioms taikomas 5 proc. pajamų mokesčio tarifas, patirtomis GPMĮ 21 straipsnyje nurodytomis išlaidomis negali būti mažinamos, todėl tik tokių pajamų ir/ar neapmokestinamųjų pajamų, ir/ar pajamų, apmokestinamų įsigijus verslo liudijimą, gavęs gyventojas mokesčio lengvata pasinaudoti negalės.

Neribotos civilinės atsakomybės vieneto dalyvis, gavęs pajamų iš individualios įmonės ar ūkinės bendrijos paskirstytojo pelno, taip pat mažosios bendrijos narys, gavęs pajamų iš mažosios bendrijos paskirstytojo pelno (įskaitant priskirtas su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms), šias pajamas gali sumažinti GPMĮ 21 straipsnyje patirtomis išlaidomis.

29. Pažymėtina, kad teisė sumažinti savo apmokestinamąsias pajamas GPMĮ 21 straipsnio nustatyta tvarka apskaičiuotomis išlaidomis nustatyta tik nuolatiniais Lietuvos gyventojams.

4 SCHEMA. PAJAMŲ, APMOKESTINAMŲ TAIKANT 15 PROC. PAJAMŲ MOKESČIO TARIFĄ, PERSKAIČIAVIMAS. PAJAMŲ MOKESČIO APSKAIČIAVIMAS

4 schemos A dalis.

30. Šios schemos A dalyje pateikiama gyventojų per mokestinį laikotarpį gautų (uždirbtų) pajamų, kurioms taikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas, perskaičiavimo dėl gyventojų patirtų GPMĮ 21 straipsnyje nurodytų išlaidų, tvarka.

31. Pajamos, apmokestinamos taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą, dėl gyventojų patirtų GPMĮ 21 straipsnyje nurodytų išlaidų yra perskaičiuojamos taip:

Iš bendros pajamų, apmokestinamų taikant šį mokesčio tarifą, sumos (apskaičiuotos 1 schemoje nustatyta tvarka) atimama:

31.1. gyventojų per mokestinį laikotarpį patirtų išlaidų suma, kai patirtų išlaidų suma yra ne didesnė kaip 25 proc. apmokestinamųjų pajamų (apskaičiuotų 3 schemoje aptarta tvarka),

31.2. maksimali apmokestinamąsias pajamas mažinančių išlaidų suma, kai patirtų išlaidų suma yra didesnė negu 25 proc. apmokestinamųjų pajamų.

Pavyzdys

Ūkininkas, įregistruotas PVM mokėtoju, gavo 1500 Eur apmokestinamųjų pajamų už ne individualios veiklos turto pardavimą, o iš žemės ūkio veiklos – 36000 Eur. Jis patyrė 2000 Eur GPMĮ 21 straipsnyje nurodytų išlaidų (sumokėjo palūkanas už kreditą būstui įsigyti).

Maksimali atimamų išlaidų suma yra 375 Eur (1500 x 25/100).

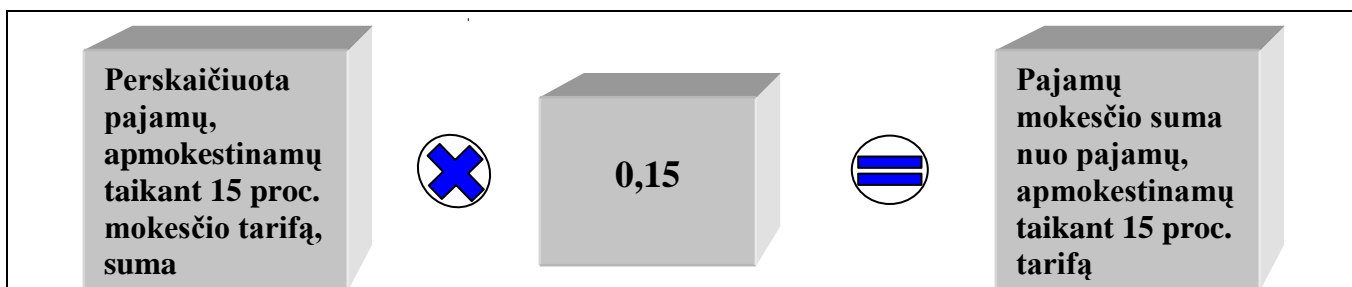
Išlaidos atimamos iš pajamų, apmokestinamų taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą. Perskaičiavus šias pajamas, gaunama 1125 Eur suma (1500 - 375).

Pajamos iš žemės ūkio veiklos neperskaičiuojamos, todėl ūkininkas galės pasinaudoti lengvata tik dėl dalies (375 Eur) sumokėtų palūkanų.

32. GPMĮ 21 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad šiame straipsnyje nurodytos išlaidos yra atimamos iš nuolatinio Lietuvos gyventojo apmokestinamųjų pajamų tik pagal jo pateiktą metinę pajamų mokesčio deklaraciją. Todėl nuolatinis Lietuvos gyventojas, pageidaujantis pasinaudoti GPMĮ 21 straipsnyje nustatytais lengvatomis, turi pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

33. Perskaičiavus pajamas 4A schemoje nustatyta tvarka, gautas rezultatas yra galutinė bendra suma pajamų, apmokestinamų taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą, sumažinta sumomis, kurias pagal komentuojamo straipsnio 1 dalį leidžiama atimti iš mokesčio laikotarpio pajamų (leidžiamais atskaitymais, susijusiais su individualios veiklos pajamų gavimu; mokesčiais nuostoliais; parduoto ar kitaip perleisto nuosavybėn ne individualios veiklos turto, taip pat individualios veiklos turtui priskirto nekilnojamojo pagal prigimtį daikto įsigijimo kaina ir su to turto (daikto) perleidimu nuosavybėn susijusiais teisės aktuose nustatytais privalomais mokėjimais; MNPD; nuolatiniam Lietuvos gyventojui taikytinu MPNPD ir jo patirtomis GPMĮ 21 straipsnyje nurodytomis išlaidomis).

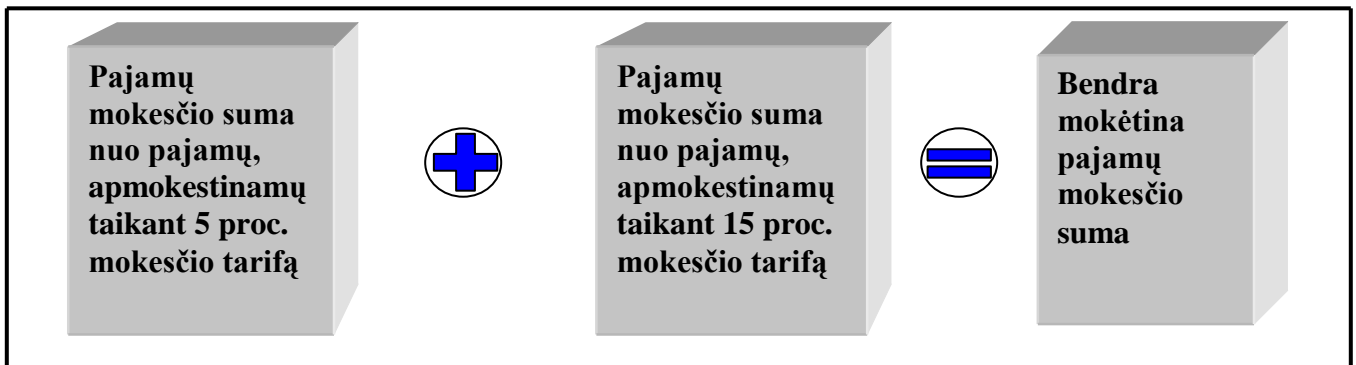
4 schemos B dalis.

34. 4 schemos B dalyje pateikiama pajamų mokesčio sumos nuo pajamų, apmokestinamų taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą, apskaičiavimo tvarka.

35. Perskaičiuotą (4 schemos A dalyje aptarta tvarka) pajamų, apmokestinamų taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą, sumą padauginus iš 0,15, apskaičiuojamas nuo šių pajamų mokėtinas pajamų mokestis.

5 schema. GYVENTOJO MOKĖTINO PAJAMŲ MOKESČIO APSKAIČIAVIMAS

36. 5 schemoje apskaičiuojama bendra pajamų mokesčio suma, privaloma sumokėti į biudžetą nuo gyventojų per 2015 m. ar vėlesniais mokestiniais laikotarpiais gautų (uždirbtų) pajamų.

37. Apskaičiuota sumokėti pajamų mokesčio suma suprantama kaip bendra į Lietuvos biudžetą privaloma sumokėti pajamų mokesčio suma, kurią nuo gyventojui išmokamų išmokų išskaičiuoti privalo mokėstį išskaičiuojantis asmuo, pridėta prie mokesčio sumos, kurią sumokėti privalo pats pajamų gavęs (uždirbęs) gyventojas.

38. Mokėtinas pajamų mokestis nuo mokestinio laikotarpio pajamų apskaičiuojamas sudėjus:

38.1. mokesčio sumą nuo pajamų, apmokestinamų taikant 5 proc. pajamų mokesčio tarifą,

38.2. mokesčio sumą nuo pajamų, apmokestinamų taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą.